

in 2 metra širok prostor; pri eni teh sten obtesan blod, pri drugi pa pastirsko posteljo, ali veliko več korito, v gornjem konci iz kamnatih plošč zloženo majhino ognjišče, pri vrhu sten okoli police: vse to zdaj pokrito z deskami obteženimi s kamni in tu imaš naslikano vso planinsko palačo.

Ko pastirja odvečerjata, rečem tovarišu: no, najinima želodcema bo treba tudi kaj večerje, in sicer najprej kaj gorkega za podlogo drugim stvarém. Zato vprašam pastirja, je-li ima kaj mleka odveč. Nimava ga ravno obilo, a za večerjo se ga bo že še dobilo, je bil odgovor. Hej fant! stopi vèn v ogrado in primi kozo za bedro; toliko boš že še namolzil, da si bosta svoja želodca pogrela. Kmalu je bil dečko z mlekom tukaj, ga precedi v ponev ter zavre na ognji. Jaz podrobim potem kruha va-nj in večerjica je bila gotova, ki nama je z drugimi rečmi jako teknila. Po večerji se zopet stegnem po hrodu, pastir mi podá star planinsk plašč pod glavo, s katerim sem se pa, ker me je mraziti začelo, rajši ogrnil, pod glavo pa butarico kleščevja podložil. Dolgo, prav v pozno noč smo o tem in unem kramljali, dokler pastirja, ki sta se bila vlegla v svoje jaslice, nista obmolknila, kmalu potem pa neznanski duet smrčati začela. Ta nepričakovana himna mi je preveč topila srce, da bi bil spati mogel; pa tudi moj tovariš ni mogel zatisniti očesa, ker se ni imel kam položiti; zato je pa pridno netil, da sva se vsaj nekoliko gréla. Ko tudi nama jezika odpovesta in večja tihota nastane, se oglasé planinske miške, ki neboječe se švigajo po policah iskaje si kaj tečnega za svoj smrček. Tu mi pridejo na misel besede nekega rimskega pesnika: „noctes vigilant amarae“, katere je nek nemšk čevljarsk pesnik po svojem kopitu tako-le raztegnil:

O bittere Nächt',
O schwere Nächt',
Wie hart sind eu're Stunden!
Wohl keine Ruh',
Kein Aug geh't zu,
Der Schlaf ist mir verschwunden.

Zato kmalu čez polnoči se zravnam pokonci, pokličem svojo ženko brevir iz torbice in opravim juternico. Ni se še daniti začelo, sta bila tudi pastirja na nogah; starejši se napoti iskat zgubljenih ovac, mlajši pa odlazi s čebrico po vode. Pa tudi midva nisva čakala belega dneva, marveč omajeva svoje vtrudene ude ter naveževa pot na omenjeni Greben. Gredé ponujam vodniku požirek slivovke in grižljej kruha za zajuterk, a ni mu dišalo, tako malo njemu kakor meni in tako sva ob 9. uri prav tešča prilezla na vrhunec Grebena, ki meri kakih 2130 metrov nadmorske višočine. Tu se vsedeva ter najprej povečem povžijeva to, kar sva seboj imela za grlo in lačni želodec, da tako v škatli prostor napravim za druge stvari, katere sem nameraval nabirati in jih tudi mnogo nabral.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Turki leta 1822. in 1823., pa dandanes.

Zgodovinska prilika.

Dandanes nahaja se ne samo med Magjari, temuč tudi med nemškimi Slovanom sovražnimi ustavaki mnogo tacih ljudi, ki na kolenih ležé pred „modrostjo“ in „junaštvom“ Turške politike in ponosno kažejo na Mit-had-pašo, ki je tako izvrstno ocehal („über den Löffel barbirt“) Evropejske diplomate, da jim je v Carigradu duri pred nosom zaloputnil.

Al pivarniški ti politikarji takraj in unkraj Litave ne čutijo, kako strašansko smešne se delajo s tem, da svojo modrost zajemajo iz skledle sleparskih časnikov, ki nič ne vedó ali nič vedeti nočejo, kar v listinah Evropejske zgodovine pred svetom odprto leží. Zgodovina nam kaže, da vse to junaštvo, s katerim se Turki dandanes bahajo ter nasvete celega omikanega svetá odbijajo, in da lvsá ta komedija s pozivom 200 Turških velikašev v véiki zbor družega ni, kakor starodavna „pogreta rihta“ surove Turške ošabnosti!

Ko je 5. svečana 1822. leta najhuji sovražnik Turkov Ali paša Janinski po ukazu sultanovem umorjen bil, je tako strašansko izrastel Turkom greben proti Grkom, ki so se Turčiji izpuntali, da prav tako kakor danes so odbili vse nasvete Evropejskih vlad. In prav tako kakor danes sta takrat Avstrijski in Angleški pooblastenec skušala Turke preveriti, naj se ne kregajo s pametjo in se udajo Evropejskim zahtevam.

28. svečana leta 1823. bili so predlogi Evropejskih vlad o Grških zadevah — prav tako kakor letos 19. januarija — predloženi velikemu Turškemu zboru, a kakor zdaj jih je takrat soglasno zavrgel ta zbor.

Prav tako kakor danes je začela Turčija takrat klicati vojsko iz vseh krajev Azije in ob Bosporu stalo je 100.000 oboroženih Turkov, čakaje migljeja, da planejo nad Grke.

Tudi takrat kakor danes napenjala je Evropejska diplomacija vse moči za mirno spravo med Turki in Grki. Zastonj sta se trudila Avstrijski in Angleški poslanec, opozoriti Turčijo na nasledke predrznega boja, žugaje jej, ako svojevoljno zdražijo Rusijo, da boste Avstrija in Anglija prepustili Turčijo nemili osodi ali celó Rusiji na pomoč prihiteli, — zastonj je Metternich skušal Carigradski vladi vlivati pameti v možgane — al kakor danes bilo je tudi takrat vse le bob v steno! Turki niso se dali odvrniti od misli, da Evropejske vlade niso zložne med seboj in ta Evropejski razpor ostane Turčiji najkrepkejša zaslomba.

A kaj je bil konec te tudi dandanes od Magjarov in družih slavofobov tako hvalisane Turške modrosti in Turškega junaštva?

Navarin! — kjer ni Rusko, ampak Angleško brodovje pod poveljstvom Kodringthona Turško armado Kapudan-paše tako potolklo, da se je na drobce razletel ves Turški „heroizem“ in — Grecija postala je svobodna!

Novice iz Turčije in o Turških zadevah.

Konferenc v Carigradu je konec, poverjeniki Evropejskih vlad zapuščajo že drug za drugim Carigrad tako, da v saboto že nikogar ne bode ondi. Na njih zadnje predloge je sklicala Turška vlada véiki svét vseh veljakov, med katerimi so bili tudi načelniki nemohamedanskih vér, ki pa so v Turčiji skoro vsi pokorni hlapci Turkov in so tedaj glasovali z njimi, a še posebno navdušeno je glasoval judovski véiki rabinar. Ta svét je enoglasno sklenil, odbiti vse Evropske predloge. Pred odhodom je še Ignatiev opomnil, da mu je došlo sila véliko peticij in pritožeb kristijanov iz Macedonije, Tesalije, Epira in Krete, katere pa v tem zboru ne morejo priti v obravnavo.

Zanimivo je tudi še to, kar je pred odhodom izrekel Ignatiev, namreč, da, če bi Turčija prelomila premirje med Srbi, Črnogorci in ustajniki, bi Evropa (toraj ne samo Rusija) to smatrala za napoved vojske.

Kaj bo zdaj, se še ne vé. Ruska vojna stoji ob Prutu, kakor da bi pripravljena bila vsak hip pre-

stopiti mejo. Njen glavni poveljnik carevič Nikola-jevič pa je še zmirom hudo bolan.

Da se Turki in Magjari popolnoma bratijo, kaže deputacija Magjarskih študentov, ki je podala Kerim-paši sabljo z besedami: „To je sablja kot zastava večnega prijateljstva med Magjarskim in Turškim narodom“. Midhat-paša pa je na to izrekel nado, da „se bodo Magjari borili v zvezi s plemenitim narodom Turškim za kulturo Evropsko zoper Rusa.“ Nobile par fratrum! — Ti Turški „softe“ se bodo vrnili nazaj preko Reke, kjer jim Magjaroni pripravljajo prav slovesen sprejem.

Naši dopisi.

V Gorici 20. jan. — Danes mora pleno titulo „Noviški“ dopisnik pisati pro domo. To je dopis o dopisih. — Te dni bo deset let, odkar sem bil v prvo napaden v nekem slovenskem časniku. Ponavljali so se od tistih mal napadi zaporedoma — Schlag auf Schlag — v treh slov. časnikih, v raznih mestih izhajajočih (2 izhajata še). Fizično nisem shujšal zavoljo teh napadov (ut figura docet), v moralnem oziru pa so mi celó mnogotero koristili in zlasti o tem, da so mi utrdili značaj tako, da se zdaj lahko s Horacijevimi besedami ponašam: „... tenacem propositi virum — Non civium ardor prava jubentium, — Non vultus instantis tyranni — Mente quatit solida..... Si fractus illabatur orbis, — Impavidum ferient ruinae.“ (Horat. od 3, 3.) — Napadi so bili a) kolikor toliko rečni, ozirajoči se na moje časniško in sploh javno delovanje; b) mereči na moje uradno službovanje in c) osebni. Sploh je pa prav za prav vse le bolj osebno bilo. Nagib napadom je bila po večem strast ali škandaloljubnost, nekaterim znabiti tudi bona fides. Bili so namreč nekateri nasprotniki slabo podučeni, zapeljani, podšuntani, oslepljeni. Dva poštena urednika sta pozneje nepriličnost in krivičnost teh napadov spoznala — eden tik pred smrtjo. Najdalje je trajala (in traja?) borba domá. Inimici hominis domesticus ejus. Kakor prej v svojem časniku, tako sem od leta 1870 tudi v „Noviških“ dopisih nekaj časa napade dostojno odbijal, dokler se mi je zdelo, da so nasprotniki te časti vredni in pa občinstvo pojasnil potrebno; pozneje pa — več let — nisem nikomur — vsaj direktno ne — odgovarjal, ampak molčé hodil svojo pot. Ali tudi to ni bilo nekaterim prav, in, če niso našli druge dlake v jajcu, očitali so mi nespravnost („nespravedljivost“) in to sosebno, odkar se je pri nas pletla „sloga“. To je enaka godba, kakor jo kraljevi Italijani godejo papežu. Nespravnost je v nekem zmislu dolžnost, kedar gre namreč za npravna in vérska načela. V družih rečéh in gledé na osebe ne poznam jez niti srda, niti nespravnosti; k večemu zlobne spletke svojih nasprotnikov opazujem in — kogar ne morem spoštovati, pomilujem (kdo drugi bi rekel: mirno in ponosno ignorujem), misleč si: kdor je zoper mene, ni z mano. Kako nespravljiv sem jez, podaja se iz teh-le splošnih črtic: V „Novice“ dopisujem od februarja m. 1854. (Samo od l. 1867—69 sem to dopisovanje pretrgal, ker sem imel sè svojim listom dovolj opraviti). Nekdaj je bilo vse prav, kar sem pisal; od leta 1870. pa ne več tako. Preteklo je pač od tistega leta pri nas veliko bistre vode po Soči v morje in veliko črnila po „Soči“ in „Glasu“ v brezdno zaželene pozabe. Mnogo smo videli, slišali in doživeli ta čas v domačih in neslovenskih krogih, v politiških in nepolitških društvih, med konservativci in liberalci slovenskimi in drugod. Jez — kot stari in redni dopisnik „Nov.“ — sem imel pravico, o vseh raznih dogodkih

poročati. Pa — kako sem delal? Iz miroljubnosti sem sto in sto reči v dopisih zamolčal, na pr. mnoge dogodke v čitalnici od l. 1871. do 73. ali 74. (od vodstva neodvisne) in pozneje čitalnične zmešnjave druge baze; zamolčal sem marsikaj o tedanjih tukajšnjih matadorjih in njihovem javnem in tihem delovanji; ogibal sem se vsega, kar bi bilo dišalo preveč po osebnostih in pohujšljivosti. Vmazanega domačega perila ne prati pred svetom — to mi je bilo vodilo. Držeč se tega vodila nisem „Soče“ (lista in društva) 2—3 leta ni z eno besedico omenil, in tako tudi čitalnice ne; nisem hotel delati ali podpihovati razdražeb. Nekim osebnim nasprotnikom sem žerjavico usul na glavo s tem, da sem neke notôrne njihove zadeve molčé stlačil „v torbico“. Kake norčije so uganjali nekteri z „učenjaškim zborom“! a jez nisem od vsega tega, kar je tisti čas pod to zbadljivo besedo na dan prišlo, poprej nič vedel. Fraza „učenjaški zbor“ je res moja iznajdba; hotel sem se pa z njo v nekem dopisu le eno malo pošaliti z nekim nedolžnim jezikoslovskim ali slovničnim posvetom pri nekem takrat belnem profesorji v hiši šte. 226 (ne daleč od čitalnice). Pripovedovalo se je namreč kot smešnica (v neslovenskih krogih), kako je kuharica pritekla gospodarju pravit, „da g. profesor dela testament“. (Dva tedanjih „učenjakov“ sta že mrtva.) In, kakor v tem primerljivi, so moji nasprotniki še večkrat zrak pretepali v svojih napadih — misleč, da v mojih dopisih Bog vé kaj tiči. Tako sem tedaj jez mir kalil v svojih dopisih; taka je moja nespravljivost. Kako se mi je od nasprotne strani ta taktnost povračala, kažejo predali dveh slovenskih časnikov.

(Dal. prib.)

V Gorici 21. jan. — V petek večer in sinoči je bila v tukajšnjem gledišči neka predstava za dobrotno zimsko kuhinjo za uboge. Bila je godba, bilo je petje in dvoje plastičnih (živih) podob ali skupia, ki ste bili neki jako lepi. Sodeloval je pri teh produkcijah „cvet“ naše aristokracije in nasega meščanstva; kdor je le mogel plačati 1 gold. ustopenine i. dr. hitel je v gledišče. Prvi večer je došlo 1300 gold.; drugi večer, ne vem še; tako tudi ne morem reči, koliko ostane čistega dohodka za uboge. Počastil je nenavadno predstavo tudi g. grof Chambord. — Meni, ki rad premišljujem vse, kar je za naš čas karakteristično, zdi se čudno to, da „dobrodelnost“ in „darovitost“ take umetne obleke in oblike potrebuje. Ustanovitelj prave ljubezni do bližnjega je menda učil, da levica naj ne vé, kaj dela desnica. Pa kaj mara za to „filantropija“. — Načrt za naše novo pokopališče je vendar enkrat dodelan; naredil ga je gosp. inženir Claricini. Pravi, da je načrt prav primeren in okusen. Poleg zidov — krog in krog — bodo lope za rodbinske rake. Rodbine bodo za dotične prostore plačevale in s tem se spleča dober del skupnih pokopališčnih stroškov. Tudi črez sredo — tje in sem od kapela — bo odprto stebrišče. Posebno lična ima biti kapela. — Skrbel je gosp. inženir tudi za odcejanje vode, kjer je svet o deževji preveč moker. — Ena sama reč, ki jo današnji „Is.“ memogredé omenja, noče mi dopasti. Konec pokopališča je neki tudi prostor odmejen drugo vercem, in sicer znotraj — med zidovi. To bi dišalo po Dunajskem „centralfriedhofu“. Menim pa, da je hotel „Isonzo“ občno menjenje le potipati, ker sam pravi, da je to le „eventualnost“. — Glavna stvar na pokopališčih so tudi napisi. Primerne napise napraviti, ni lahka reč, in naš čas sè svojimi čudnimi pojemi o smrti ni kaj ugoden takim rečem. Jez si na pr. ne morem misliti, da bi bil med našimi merodajnimi mestnimi gospodarji kateri tak, da bi mu prišel na misel odlično klasični napis, ki se bere nad vhodom pokopa-